مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد

بصیر عادل ۲۰۲۳/۱۲/۰۱

موضوع تحقیق

نقش و جایگاه کوچی ها در افغانستان

قسمت سوم

نقش کوچی ها در اقتصاد:

رشد بی رویه نفوس جهان را بعضی از اندیشمندان انفجار نفوس نامیده است. در قرون اولیه نفوس جهان تقریبا یک چهارم ملیارد بود و در سالها 1850 نفوس جهان از سرحد یک ملیارد گذشت, یک قرن بعد یعنی در سال 1950 علی رغم پشت سر گذشتاندن دو جنگ جهانی خانمان سوز و وقوع بیماری ها گوناگون در قاره اسیا, اروپا و افریقا نفوس جهان هنوز هم سیر صعودی خود را پیمود و از مرز 2.5 ملیارد نفر گذشته بود, و در سال 2000 میلادی این رشد نفوس به صورت تساعد هندسی حرکت داشت و از سرحد شش ملیارد گذشت , پیش بینی های که صورت گرفته نشان دهنده این است که در 50 سال اینده نفوس جهان دو برابر خواهد شد.

اگر بهره برداری از حیوانات و محصولات ان به شکل سنتی صورت میگرفت جهان به یک بحران غذایی(پروتین) بر می خورد. اما فن اوری جدید باعث شد که نهوه استفاده از محصولات حیوانانی مدرنیزه شود و حداکثر استفاده از این محصولات صورت گیرد.

افغانستان هم یکی از جمله کشورهای است که نیاز مبرم به محصولات حیوانی دارد , و جامعه کوچی افغانستان یک جامعه پرتحرک ,بالنده ,فعال و نقش افرین در حیات اقتصاد ملی کشور می باشد. از ان جای که این نقش جدی و اثر گذار است مسولیت دولت است که توجه لازم به این بخش بنمایند.

چنانچه معلوم است در گذشته قشر کوچی موثر ترین قشر در اقتصاد کشور بوده است. از جمله 22 شرکت مطرح در دوره هاشم خان 6 شرکت آن مصروف کاروبار با محصولات حیوانی بوده است, این نشان دهنده این است که در این دوره مالداری جایگاه خاصی در اقتصاد کشور داشته اشت[i].

تخمین گردیده است که دو سوم حصه همه حیواناتی که در افغانستان به فروش میرسد توسط کوچی ها پرورش می یابند.[ii]

شرکت ها و موسساتی که در سال های حکومت سردار هاشم خان ,صادرات و واردات صنایع و تمام فعالیت های تجارتی و اقتصادی را(به عهده داشت) به ترتیب ذیل بود.[iii]

نام شرکت	نوع فعالیت	سال فعالیت	به افغانی
شرکت سهامی اقتصاد	منسوجات پشمی	1319	4800000
صادرات پشم	صادرات پشم	1320	21375000
زابل	صادرات پشم	1320	1027000
اقبال در کابل	صادرات پشم	1321	20000000
ستوری شرکت	صادرات پشم	1321	2000000
شرکت ننگرهار	صادرات پشم	1321	1788000

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

روند توسعه و رشد کشور و فرایند استفاده وسیع از فن اوری جدید نباید اسباب بهادادن اندک به این قشر خدمتگذار شود. بلکه لازم است با استفاده از دانش بومی, احیای فرهنگ و ارزش های غنی و تاریخ ساز جامعه کوچی , بهینه سازی کاربرد فناوری در زندگی و فعالیت جامعه کوچی و استفاده کارامد از مدل های توسعه ای به خصوص ان دسته از زیرمدل های که موضوعیت دام و مرتع و حوزه های ابخیز را شامل می شود , امکان زندگی پر نشاط تر, سرزنده تر و کارامدتر را برای جامعه کوچی فراهم کرد تا این قشر بی بضاعت و خدمتگذار ,مولد و موثر ,سربلندتر از گذشته به زندگی اقتصادی و اجتماعی تاثیر گذار خود ادامه دهد . این امر ضروری ,ممکن و دست یافتنی است.

محصولات جوامع کوچ گر:

با عنایت به متمایز بودن وضعیت زندگی کوچی ها با جوامع شهری و روستائی که منبع اصلی در آمد خانوار جامع کوچی مالداری به صورت سنتی وابسته به مراتع می باشد و سالهاست که محدودیت منابع طبیعی به خصوص آب و مرتع حیات جامعه کوچی ها را تهدید می نماید علی الخصوص حوادث غیر مترقبه و نوسانات قیمت تولیدات عشایر ضربه مهلکی به پیکره اقتصادی کوچی ها وارد آورده است از طرفی محدودیت و فرسایش مراتع ، محدودیت عوامل تولید و منابع معیشتی ، افزایش قیمت و شرایط خاص زندگی کوچی یعنی کوچندگی بین ییلاق و قشلاق استفاده از امکانات زیربنائی و رفاهی را با مشکل مواجه ساخته و چشم انداز آینده زندگی کوچی را تهدید می نماید این قشر زحمتکش و بی ادعا دارای قابلیتهای بالقوه و بالفعل در زمینه تولیدات دامی ، صنایع دستی و صنعت گردشگری است که در صورت ساماندهی می تواند موجب افزایش در آمد خانوارها کوچی شده و در امر ساماندهی به زندگی خانوارهای کوچی تاثیر بسزایی خواهد گذاشت .

شیوه خاص معیشتي کوچی به لحاظ وضعیت خاص زندگي آنها به شیوه سنتي وکوچگري بوده و هر ساله داراي کوچ بهاره و خزانه هستند. در این کوچ گوسفند و بز کوچی ها به همراه آنان از ییلاق به قشلاق و بالعکس جابه جا مي شوند. نظام کوچ تابع شرایط خاصي بوده و با توجه به ترکیب گله کوچیها و شرایط زندگي آنان کوچی در نظام دامداري خود تقویم دامداري را طوري تنظیم مي کنند که دام پرواري آنان مطابق با تقویم کوچ تعریف گردد. به عبارتي همزمان با فرارسیدن فصل کوچ کوچی ها،فصل عرضه دام مازاد کوچی ها به بازارهاي مصرف فرا خواهد رسید. با توجه به اینکه در این فصل تعادلي بین عرضه و تقاضا وجود ندارد لذا اختلاف شدید قیمت بین عرضه و تقاضا ایجاد مي شود که این قیمت فاحش به جیب واسطه ها و دلالان خواهد رفت

از محصولات جوامع کوچی می توان گوشت سرخ اعم از گاو ،گوسفند ، بز و شتر یاد کرد, که اقصي نقاط افغانستان از این حیث تغذیه مي شوند و بعلت چریدن حیوانات و احشام در نقاط کوهستاني و مناسب از کیفیت و طعم بهتري نسبت به سایر گوشت احشام دارد .

از پوست و پشم حیوانات عشایر در صنایع بوت دوزی ، ریسندگي و بافندگي و سایر تولیدات استفاده مي گردد و از شیر حیوانات ؛ ماست, قروت , مسکه, قیماق, فله و ... ترتیب داده می شود و به بازار عرضه می گردد.

در بخش صنایع دستی و تجارت:

معرفی و نقش صنایع دستی و دیگر محصولات کوچ گرها با هدف توانمند سازی این قشر یک امر نیک و باعث ایجاد انگیزه و امید در این قشر میشود. از طرف دیگر عرضه و بازاریابی این محصولات , شرایطی را فرهم می اورد که به رغم مشکلات و مسایل مختلف, کوچی ها قادر باشد با کمترین تاثیر منفی بر محیط زیست و مراتع, به صورت پایدار به تولید و عرضه صنایع دستی و دیگر محصولات حیوانی پرداخته و به اقتصاد خانوده کمک کنند.

صنایع دستی تولیدی کوچی ها در معقوله فرهنگی , یکی از ابزارهای مقابله با تهاجم فرهنگی بوده و امکان حفظ اداب و رسوم بومی جوامع محلی را فراهم می اورد تا مسیر نفوذ فرهنگ وارداتی را محدود کرده و قوام و استحکام انان را برابر مشکلات اجتماعی باقی بماند. از این رو, پرداختن به حفظ و احیای صنایع دستی عشایر بسیار مهم است. صنایع دستی در بین قبایل کوچی به شکل عنعنوی رشد و انکشاف یافته است . به همین دلیل یکی از ویژگی های کوچی ها توانایی مهارت انها به ویژه زنان در تولید(ساخت و بافت) انواع صنایع دستی و سنتی بوده می تواند. امروزه نیز صنایع دستی به عنوان بخش مکمل , در کنار مالداری و زراعت نقش مهمی در فعالیت و اشتغال کوچی ها به ویژه زنان دارد . از جمله خصوصیات صنایع دستی تولیدی کوچی ها می توان به جبنه فرهنگی ان اشاره کرد و به عنوان میراث معنوی جامعه کوچی محسوب می شوند. هر چند که در حال حاضر به صورت روزافزون از تولید کنندگان و تولیدات صنایع دستی کوچی ها کاسته شده و بخش زیادی از این میراث به جرگه مهارت ها و هنرهای فراموش شده یا در حال فراموشی می پیوندند.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

صنایع دستی غنای جاذبه های باستانی ، تاریخی ، طبیعی ، فرهنگی و مردم شناسی این سرزمین است که افغانستان را به عنوان یکی از کشور های که جاذبه ها زیبا دارند مطرح نموده است ولی مسئله اینجاست که اکثر کوششهایی که در این زمینه انجام گرفته است حول محور آثار تاریخی و باستانی و جاذبه های طبیعی صورت گرفته و موضوع مردم شناسی اقوام کوچی ، طیف متنوعی از تولیدات آنها مبتنی بر خلاقیتهای هنری در قالب انواع مختلف رشته های صنایع دستی و آداب و رسوم و شیوه های معیشتی چند هزار ساله منطبق با شرایط اقلیمی کمتر مورد توجه برنامه ریزان و تورگردانان واقع شده است . در واقع باید گفت صنایع دستی از چنان غنای فرهنگی و تمدنی در ابعاد مختلف آن برخوردار هست که هر قطعه از آن به تنهایی می تواند حاوی و معرف بسیاری از آثار تمدن آن منطقه باشد

از مهمترین صنایع دستی و سنتی تولیدی دستبافت جامعه کوچی می توان به انواع طرح و ساخت غژدی, ساختن نمد, گلیم, پوستین ,کلاه قرقلی , بالا پوش , جعپری ,کوڅي , کمپل(شری) , جاجیم, ,جوراب , دستکش , کلاه پشمی, روپشتی, جوال , خورجین, قالین, خامک دوزی... اشاره کرد.

صنایع دستی در بین قبایل کوچی شکل عنعنوی داشته و انکشاف قابل ملاحظه ننموده است.[۷] در این میان نمد و گلیم بیشترین گستردگی را دارد و تمام اقشار کوچی با شیوه جور کردن ان بلدیت دارد. با توجه با ویژگی های اقلیمی بعضی از این صنایع در مناطق مختلف ترتیب داده می شود.

بقیه دارد

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ

بقیه دارد

نقش کوچی ها در تعاملات اجتماعی:

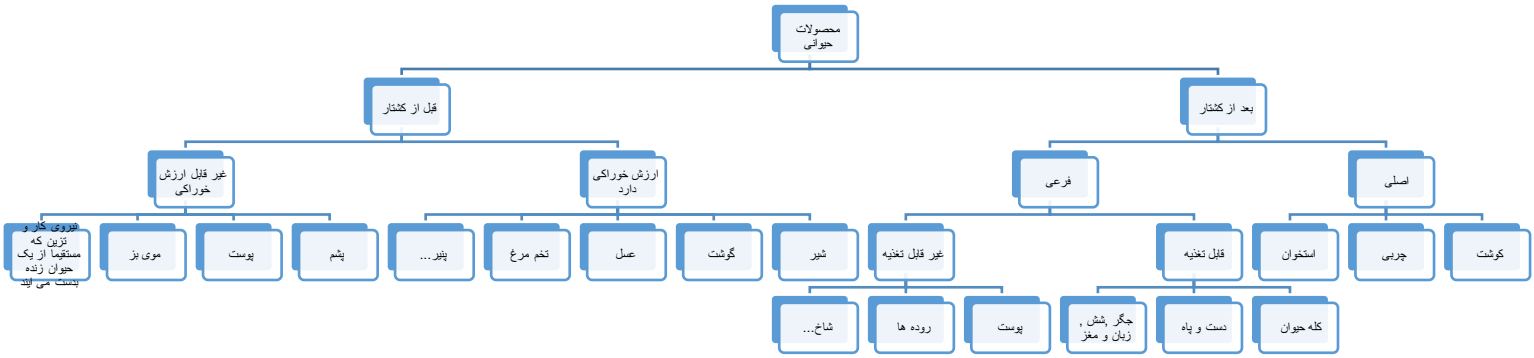

[i] گروه پیشگام ,پیدایش و رشد سرمایه گذاری در افغانستان , (کابل ,زمستان 1386) ص 77

[ii] گیستوزی ,انتونیو ,نوع شناسی منازعه کوچی – ده نشین در افغانستان , (کابل ,جوزا 1397) ص 13

[iii] گروه پیشگام ,پیدایش و رشد سرمایه گذاری در افغانستان , (کابل ,زمستان 1386) ص 78

[iv] تنیوال, محمد ظریف , تحلیل و طرز زندگی کوچی ها و رابطه ان به محیط طبیعی (کابل , سعید ,1396) ص 64

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په ځیر و لولئ